

Célunk Közép-Európa legizgalmasabb múzeumává válni

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM REKONSTRUKCIÓJA

A budapesti Iparművészeti Múzeum 1872-es alapítása óta történeti helye, nemzetközi rangú gyűjteménye – amely áttekintést nyújt az egyetemes és magyar iparművészet történetéről a középkortól napjainkig – és épülete miatt a hazai és nemzetközi múzeumi élet nagy presztízsű intézménye. A magyar építészettörténet stílusteremtő alkotásaként és Lechner Ödön főműveként számontartott

Üllői úti főépület, az Iparművészeti Múzeum palotája, az évtizedek során azonban olyan súlyos károkat szenvedett, amelyek már nem teszik lehetővé sem a műtárgyak hosszú távú, műtárgyvédelmi szempontból való biztonságos bemutatását és raktározását, sem pedig a 21. századi elvárásoknak és látogatói igényeknek megfelelő múzeum és közösségi kulturális tér működtetését.

Vikár és Lukács Építész Stúdió: A megújult Iparművészeti Múzeum látványterve

Vikár & Lukács Architects Studio: Architectural design of the reconstructed Museum of Applied Arts Budapest

Az Iparművészeti Múzeum belső megújulása

Az Iparművészeti Múzeum főépületének építészeti rekonstrukciója eszköze és egyben kiindulópontja az intézmény koncepcionális megújulásának, annak a folyamatnak a katalizátora, amelynek eredményeképpen a hazai és nemzetközi múzeumi élet stratégiaileg meghatározó szereplőjévé, tudás- és élményközponttá kívánunk válni. A megújult Iparművészeti Múzeum célja, hogy Közép-Európa legizgalmasabb múzeuma legyen. Egy hely, találkozási pont, ahol a történetiség találkozik a jelennel, a régebbi technológiák a kortárs trendekkel, ahol a kutató mellett a látogató is interakcióba lép a múzeum gyűjteményével. Egy múzeum, amely reflektál a körülötte lévő világ történéseire, amely nem közömbös az aktuális társadalmi jelenségek iránt. Az Iparművészeti Múzeum a művészettörténet kutatásának olyan laboratóriumává kíván válni, amely a régebbi korok

tárgyi kultúrájának hagyományosan magas szintű kutatását kiegészíti azzal, hogy a mindenkori mában élve kapcsolatot tart a kortárs iparművészet és formatervezés művelőivel, műhelyeivel és szakmai szervezeteivel. Prezentációs, gyűjtő- és kutatóhely szeretne lenni, gyűjteményeivel és könyvtárával inspirációs forrássul szolgálva mindezen szakmák művelői számára. Értékmérővé válva tevékenységével hatni kíván a kortárs kreatívipar alakulására, valamint a közízlés formálására.

A nagyrekonstrukció kapcsán meghirdetett *Újra-érintés program* keretében célunk új viszonyt létrehozni a műtárgy és a látogató között az érzékelés, a technológia (keletkezés) és a legenda tudományos elmélyültségű kibontásával, miközben a múzeumi műkincsegyüttes transzparenssé tételével biztosítani kívánjuk a széles körű hozzáférhetőséget. Ez utóbbi célt szolgálja és készíti elő a 2016-ban elindult *Transzparencia program* elnevezésű digitalizációs projektünk: az intézményi digitalizálási stratégia keretében a teljes műtárgyállomány

Vikár és Lukács Építész Stúdió: Új Hőgyes Endre utcai homlokzat (látványterv)
Vikár & Lukács Architects Studio: New façade overlooking Hőgyes Endre street (design)

Vikár és Lukács Építész Stúdió: Könyvtár – részlet (látványterv)
 Vikár & Lukács Architects Studio: Library – detail (design)

digitalizálása mellett olyan nyilvánosan hozzáférhető online adatbázis létrehozása, amely a gyűjteménybe tartozó műtárgyak fényképfelvételei mellett a tárgyleírásokat és a provenienciadatakat is elérhetővé, valamint kereshetővé teszi a nagyközönség számára. A *Transzparencia program* eddigi eredményei az Iparművészeti Múzeum online gyűjteményi adatbázisában, a gyujtemeny.imm.hu-n elérhetők. Az *Újraérintés program* keretében megfogalmazott transzparencia tehát a múzeum alaptevékenységének – hagyományosan a gyűjtés, regisztrálás, dokumentálás, tudományos vizsgálat, őrzés és bemutatás – digitális platformra való emelését jelenti. Ez a digitális léptékváltás az átláthatóság mellett esélyegyenlőséget teremt, hiszen egy bárhol és bármikor, bárki számára elérhető múzeumot hoz létre.

A megújult épület és intézmény a gyökerekhez méltó módon – világörökségi listára várományos helyszínként – magyarországi szecessziós centrummá is kíván válni. Azt kívánjuk elérni, hogy Lechner neve ugyanazt jelentse

Budapesten, mint Barcelonában Gaudíé. Szecessziós centrumként további célunk a téma nemzetközi kutatási folyamataiba is bekapcsolódni, a hazai épített és tárgyi értéket bemutatni külföldön, a nemzetközietek pedig itthon.

Az Iparművészeti Múzeum épületének rekonstrukciója

Az Iparművészeti Múzeum teljes műemléki és modern közgyűjteményi szempontú felújítása, bővítése a 2000-es évek óta aktuális téma. Megvalósítása rendkívüli szellemi és anyagi ráfordítást igényel, hiszen az Iparművészeti Múzeum építészeti és műemlékvédelmi rekonstrukciója alapot és lehetőséget teremt arra, hogy az intézmény szerkezeti és szervezeti megújulása – ami nélkül nem biztosított az intézmény kiállítási, kutatási, gyűjteményezési és kommunikációs-marketing feladatainak a mindenkori jelen igényeihez és trendjeihez illeszkedő megvalósítása – megkezdődhet.

Vikár és Lukács Építész Stúdió: Új időszak kiállítótér (látványterv)
 Vikár & Lukács Architects Studio: New temporary exhibitions space (design)

A múzeum főépületének rekonstrukciója, amelyre 2012 óta van ismert kormányzati szándék és határozat, mára már a tényleges megvalósítás szakaszába lépett, a befejezés várható időpontja kormányzati döntés függvénye.

A 2012-ben kiírt nemzetközi építészeti tervpályázaton első díjas Vikár és Lukács Építész Stúdió és a múzeum közös feladata volt az azóta eltelt időszakban a ter-

vek kidolgozása és a megvalósítás megkezdése. Az első építési engedélyt 2013 szeptemberében adták ki, míg néhány év szünetet és vezetésváltást követően a jelenlegi engedély 2018-ban vált jogerőssé.

A rekonstrukció alapvető célja az eredeti lechneri épületnek – úgy is, mint a múzeum első számú műtárgyának – a lehetőségekhez képest legteljesebb műemléki helyre-

Vikár és Lukács Építész Stúdió: Konferenciaközpont (látványterv)
 Vikár & Lukács Architects Studio: Conference centre (design)

Vikár és Lukács Építész Stúdió: Új Hőgyes Endre utcai előtér (látványterv)
 Vikár & Lukács Architects Studio: Vestibule on the Hőgyes Endre street side (design)

állítás, míg a Hőgyes Endre utcában, az eredetileg meg nem épült szárny helyén, egy olyan kiszolgáló kortárs épületszárny megépítése, ami egy új bejárat kialakítása mellett egyrészt lehetővé teszi a korszerű technikai berendezések elhelyezését, másrészt befejezi és teljessé teszi a múzeum alaprajzi rendszerét, biztosítva egy modern, mai múzeum létrejöttét és működését.

A főbb célok, amelyek köré a koncepció rendeződött:

A kiállítóter, így a bemutatható műtárgyak számának és méretének jelentős növelése, amire az immár körbejárható első és második emelet teljesen felszabadított tereiben, illetve részben az új, harmadik emelet helyiségeiben nyílik lehetőség.

A közönségforgalmi területek növelése, a hiányzó elemek létrehozása, így a shop, a kávézó, a ruhatár és a közönségforgalmi vízeshelyiségek célszerű kialakítása, továbbá egy új, időszaki kiállítóter és konferenciaterem létrehozása az aulater alatt a kis udvar alsó szintjének beépítésével, az első emeleti tetőterasz visszaállítása, a belső udvar újrafogalmazása és a közforgalom számára történő megnyitása.

A múzeumlátogatók útvonalának – a belépéstől a távozásig – áttekinthető és egyértelmű meghatározása, keresztezés és a többszöri belépés kényszere nélkül. Az aulater differenciált használatának biztosítása.

A múzeumi osztályok célszerű újrafogalmazása, a háttér és kiszolgáló terek megfelelő kialakítása, az igaz-

gatás, a hivatali és kutatási zóna, valamint az oktatás, a könyvtár és adattár, továbbá a restaurátor-műhelyek megfelelő színvonalú, egymással és a múzeummal is jó funkcionális kapcsolatban történő elhelyezése.

A működést segítő területek célszerű és hatékony elhelyezése. Ideértve a gépkocsitároló, a raktárak, a manipulációs terek, az üzemelés és fenntartás helyiségeit, továbbá a biztonsági központ, az őrség, a konyhaüzem, valamint a gépészet tereit.

Az épület eredeti szerkezeteinek, díszítőelemeinek felújítása, megóvása, az elpusztult, de rekonstruálható díszítések, üvegek, padló- és falburkolatok ismételt elkészíttetése, az új részek 21. századi, a lechneri minőséggel azonos kialakítása.

A tervek felülvizsgálata 2016–2018

A felülvizsgálat során az alapvető célok megtartása mellett új szempontokat érvényesítettünk, így az épület fizikai és szellemi átláthatósága, transzparenciája erősödött, miközben a múzeum működése a korábbiakhoz képest kisebb direkt kiállítási területtel számol, a differenciáltabb használat és működés mellett. Az épület Hőgyes Endre utcai megjelenésére vonatkozó kormányhatározat végrehajtásra kerül, ami Lechner eredeti terveiben szereplő megjelenést ír elő – a hátsó bejárat front átalakítása mellett.

A tervben bekövetkezett legfontosabb változtatásokat a következőképpen foglalhatjuk össze: az aulatér használata átalakul, közösségi terré válik, galériája magába foglalja a büfé-kávézó, a shop és a könyvesbolt funkcióit is. A változtatások eredményeképpen nyitottabbá, differenciáltabbá válik az épület közlekedési rendszere; egy mozgólépcső és további liftek, a Hőgyes Endre utcában egy új előcsarnok és reprezentatív lépcsősor beépítésére

kerül sor. A teljes földszint jegy nélkül látogatható közösségi terré alakul, ehhez kapcsolódóan felértékelődik a múzeumpedagógia szerepe, és új helyre kerülnek a kreatív műhelyként működő laborok. A második emeleti kiállítótér funkciója kibővül, ott a későbbi igényeknek megfelelően látványraktár és múzeumi osztályi funkció elhelyezésére is lehetőség nyílik. A kiállítóterek összenyithatósága mindkét szinten bővül, ezzel párhuzamosan az

Vikár és Lukács Építész Stúdió: Múzeumpedagógiai tér (látványterv)
Vikár & Lukács Architects Studio: Museum education space (design)

Vikár és Lukács Építész Stúdió: LAB – kreatív műhelyek (látványterv)
Vikár & Lukács Architects Studio: LAB – creative workshops (design)

új szárny harmadik emeletét irodai funkciók foglalják el. Az időközben kibővült restaurátori kutatások és koncepciók alapján megerősödött, és lehetővé vált – elsősorban az aulatérben és környékén – az eredetit közelítő állapot restaurálása, illetve rekonstrukciójának tervezése.

A rekonstrukciós munkák megkezdése – a zárvatartás éve

Az Üllői úti főépület 2017. szeptember 3-i bezárásával megkezdődtek a rekonstrukciós munkálatok. Jelenleg az a nagyszabású műtárgylogisztikai projekt van folyamatban, amelynek során a múzeum teljes gyűjteményét ideiglenes raktárakba költöztetik, ezzel párhuzamosan pedig a homlokzatokon megindultak a műemlékvédelmi kivitelezési munkák.

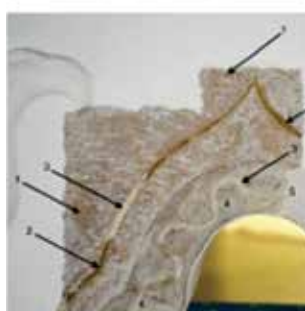
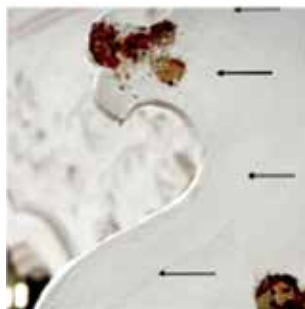
Az Iparművészeti Múzeum azonban a bezárás éve alatt sem kívánja megszakítani a kapcsolatot a hazai és külföldi múzeumlátogatókkal, valamint a múzeumi szakmával. Ennek a célkitűzésnek a jegyében nyitott újra a múzeum szecessziós gyűjteményét bemutató kiál-

lításával 2018. szeptember 13-án a Városligeti fasorban található Ráth György-villa, valamint ennek szellemében dolgozunk a Nagytétényi Kastély megújításán is. A Ráth György-villa új állandó kiállítása csaknem 600 műtárgyat mutat be, köztük olyan – kifejezetten erre a tárlatra restaurált – darabokat is, amelyek mindeddig állapotuk miatt nem szerepelhettek kiállításon. A villa a múzeum szecessziós gyűjteményének csúcscarabjain kívül a háromhavonta megújuló, a történeti és a kortárs tematika váltakozására épülő időszakos kiállításával kívánja bevonni a különféle korok és témák iránt érdeklődő közönséget. A Ráth György-villa és a tervek szerint a közeljövőben megújuló Nagytétényi Kastély a főépület zárvatartása alatt tárlatvezetések, előadások, workshopok, műhelylátogatások és múzeumpedagógiai foglalkozások, valamint szakmai programok kiemelt helyszínéül szolgál.

Az Iparművészeti Múzeum kifejezett szándéka, hogy a rekonstrukció éve alatt is szakmai programok, konferenciák szervezésével a hazai és nemzetközi tudományos élet aktív szereplője tudjon maradni. A nonstop jelenlét fenntartása érdekében folyamatos az együttműködés

Vikár és Lukács Építész Stúdió: Aulatér – részlet (látványterv)
Vikár & Lukács Architects Studio: Aula – detail (design)

^ Restaurátori feltárások
Restoration finds

< Díszítőfestéseken és burkolaton megtalált színek
Colours found on ornamental paintings and facing

Vikár és Lukács Építész Stúdió: Díszítőfestés-rekonstrukció a galériatérben – munkaközi állapot

Vikár & Lukács Architects Studio: Reconstruction of the ornamental painting in the gallery space – interim stage

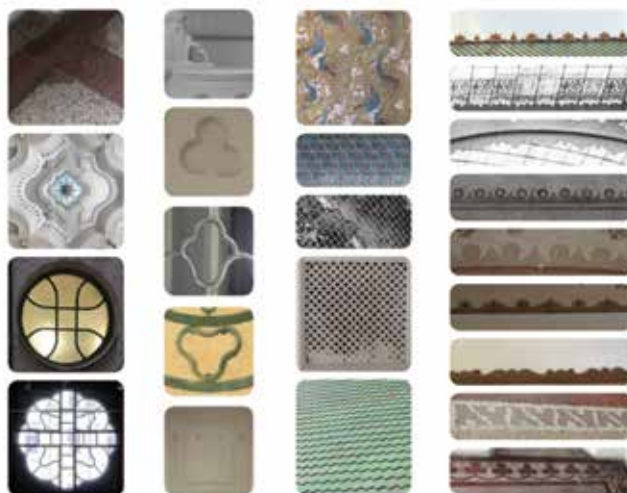
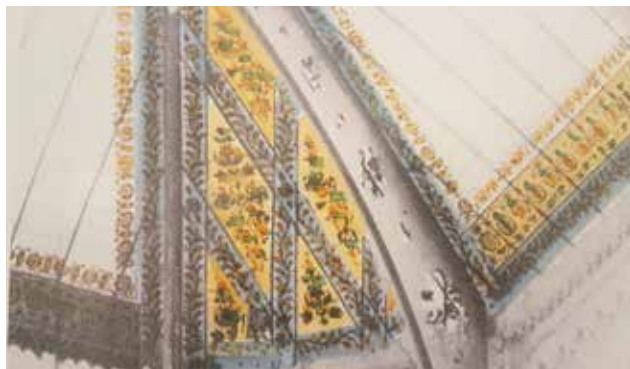
a hazai és a külföldi múzeumokkal. Az Iparművészeti Múzeum kölcsönzések és közös kiállítások szervezésével, továbbá külső kiállítóhelyek megkeresésével igyekszik gyűjteményének minél nagyobb százalékát láthatóvá tenni. A partneri együttműködés jegyében valósult meg például 2018-ban a Műcsarnokban megrendezett *Kozma Klasszik – A Budapesti Műhely és Kozma Lajos* című kiállítás, vagy a 2016 és 2018 között Japánban turnézó *Herend Porcelain from Hungary / Herendi porcelánok Magyarországról* című utazó kiállításunk.

Vikár és Lukács Építész Stúdió:

Az üvegteret díszítőfestésének rekonstrukciója – aulater

Vikár & Lukács Architects Studio:

Reconstruction of the decorative painting on the glass roof – aula

Eredeti formák, textúrák, sorminták

Original forms, textures, linear patterns

A jövőben is csatlakozni kívánunk olyan nemzetközi projektekhez, amelyek a műtárgyanyag innovatív bemutatása mellett szakmai fórumokként is működnek. Utóbbira sikeres példa *A szecessziós örökség védelme és népszerűsítése a Duna menti régióban (DTP 1-1-467-2.2)* elnevezésű projekt, amelynek célja, hogy felhívja a figyelmet a régió egyedülálló szecessziós örökségére, és egyúttal szakszerű megőrzésének fontosságára. Az Európai Unió által támogatott projekt lehetőséget biztosít az intézménynek, hogy a témában konferenciákat, workshopokat szervezzen a hazai és nemzetközi kutatók, restaurátorok meghívásával. 2018-ban az Iparművészeti Múzeum csatlakozott egy másik uniós projekthez is, amely a nagy európai múzeumok bevonásával új, múzeumi környezetben használható technikai eszközök fejlesztését tűzte ki célul. Az új felbontási technológiának köszönhetően az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből kiválasztott műtárgyak gigapixel méretben váltak nagyíthatóvá, ezáltal korábban nem látott részletek tárultak fel a közönség előtt.

A zárvatartás éve alatt is folytatni kívánjuk a múzeum digitalizálási projektjét, továbbá erősíteni tervezzük az online jelenlétet. Célunk, hogy az Iparművészeti Múzeum kiállításairól, programjairól, szakmai tevékenységéről részletes információt kapjanak a honlapot látogatók, valamint a közösségi médiában minket követő érdeklődők.

CSELOVSZKI Zoltán

az Iparművészeti Múzeum megbízott főigazgatója

A cikk képanyagát az Iparművészeti Múzeum bocsátotta rendelkezésünkre.